

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 74 hallituksen esityksen johdosta laiksi tuloverolain muuttamisesta sekä lakialoitteesta laiksi tuloverolain muuttamisesta sekä laiksi ennakoperintälain 31 §:n muuttamisesta

Eduskunta on 15 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi edellä tarkoitetun hallituksen esityksen n:o 195.

Valiokunta on käsitellyt tässä yhteydessä eduskunnan valiokuntaan 1 päivänä joulukuuta 1993 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Sasin ym. lakialoitteen n:o 56 laiksi tuloverolain muuttamisesta sekä laiksi ennakoperintälain 31 §:n muuttamisesta.

Valtiovarainvaliokunnan asettamassa verojaostossa, joka on valmistellut mietinnön valiokuntaa varten, ovat olleet hallituksen esityksestä kuultavina hallitusneuvos Kirsi Seppälä valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Erkki Laanterä verohallituksesta, osastopäällikkö Tero Honkavaara Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, lakimies Inga Koskinen Suomen Yrittäjien Keskusliitosta, varatuomari Vesa Korpela Veronmaksajain Keskusliitosta, johtaja Leif Martinsen Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitosta, ekonomisti Helena Pentti Suomen Ammatti-liittojen Keskusjärjestöstä, suunnittelupäällikkö Olli Saariaho Akava ry:stä, sosiaalisuhteeri Veikko Simpanen Suomen Teknisten ja Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, tiedotuspäällikkö Kaija-Leena Sinkko Eläkkeensaajien Keskusliitosta, tiedotuspäällikkö Seppo Suominen Eläkeläisten Keskusliitosta, pääsihteeri Matti Skyttä Kansallisesta Eläkeläisten Keskusliitosta, toiminnanjohtaja Pentti Laakkonen Eläkeläiset ry:stä sekä puheenjohtaja Matti Haapaniemi Suomen Ruskaliitosta.

Verojaostossa ovat olleet kuultavina lisäksi lakialoitteesta hallitusneuvos Kirsi Seppälä valtiovarainministeriöstä, ylitarkastaja Erkki Laanterä ja ylitarkastaja Marja-Liisa Manner verohallituksesta ja lakimies Juuso Jokela Suomen Pankkiyhdistyksestä.

1. Hallituksen esitys

Tuloverotus toimitetaan kuluvan vuoden alusta voimaan tuloverolain (1535/92) säännösten mukaan. Hallitus ehdottaa, että sa-

nottuun lakiin tehtäisiin eräitä lain soveltamista selventäviä teknisiä tarkistuksia, joita ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran jo kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa.

Perhetuen uudistamista koskevaan eri esitykseen liittyen ehdotetaan, että eräät perhepoliittiset verovähennykset poistettaisiin. Vastaavasti korotetaan samanaikaisesti lapsilisiä.

Kotitalouden saama työllistämistuki ehdotetaan säädettäväksi verovapaaksi vuosilta 1994 ja 1995 toimitettavissa verotuksissa.

Apurahoja koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi kirjailijoille ja kääntäjille myönnettävien kirjastokorvausapurahojen verovapauden turvaamiseksi. Tätä täsmennystä ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran jo vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa.

Sivuperinnön veronalaisuutta ehdotetaan rajoitettavaksi sukupolvenvaihdoistilanteissa. Niin ikään ehdotetaan, että kymmeneksi vuodeksi säädetty ylimääräinen korkovähennys voisi siirtyä avioerotilanteissa niin haluttaessa entiselle puolisolalle. Kuolemantapauksissa vähennyksen saisi leski.

Talousarvioesitykseen liittyviä ja sivuperintöä koskevia muutoksia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa. Muita muutoksia, kirjastokorvauksia lukuun ottamatta, ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa.

2. Käsitelty lakialoite

Lakialoitteen tarkoituksena on poistaa jälkimarkkinoilla myytäviltä joukkovelkakirjalainoilta niiden korkoon kohdistuva kahdenkertainen verotus. Asia on ajankohtaistunut erityisesti siitä syystä, että lähdevero on nostettu 25 prosenttiin, mikä on pääomaveroprosentti. Kahdenkertaisen verotuksen poistaminen tapahtuisi lakialoitteen mukaan siten, että ostetusta joukkovelkakirjasta maksetusta korosta suoritettu jälkimarkkinahyvitys on vähennyskelpoi-

nen pääomatuloista tulonhankkimismenona. Lakialoite sisältää sekä tuloverolain että ennakoperintälain muuttamista koskevat ehdotukset.

3. Valiokunnan kannanotot

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää sekä hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta että lakialoitteen mukaisia lakiehdotuksia tarpeellisina ja puoltaa niiden hyväksymistä.

Valiokunta toteaa, ettei ehdotukseen sisältyvä 49 §:n muutosehdotus sisällä, toisin kuin esityksen perusteluissa virheellisesti todetaan, yhteiseturta koskevaa muutosehdotusta.

Lain 143 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 7 momentti, jonka mukaan luonnollisen henkilön saama työllisyysasetuksessa (130/93) tarkoitettu työllistämistuki ei ole veronalaista tuloa vuosilta 1994 ja 1995 toimitettavissa verotuksissa. Tämän säännösehdoituksen tarkoituksena on koskea nimenomaan kotitalouksia. Tämän vuoksi valiokunta ehdottaa säännöstä täydennettäväksi siten, että se koskee luonnollisen henkilön muussa kuin elinkeinotoiminnassa, maataloudessa tai metsätaloudessa saamaa työllistämistukea. Valiokunta toteaa, että elinkeinotoimintaan, maatalouteen tai metsätalouteen saatujen työllistämistukien tulisi olla veronalaisia, koska niihin kohdistuvat palkkakulut ja muut kulut ovat vähennyskelpoisia.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta on 2 päivänä joulukuuta 1993 omalta osaltaan päättänyt eräistä budjetti- ja veroratkaisuista sekä investointeja ja työllisyyttä edistävästä toimenpiteistä. Valtiovarainministeriö on 3 päivänä joulukuuta 1993 valtiovarainvaliokunnalle (sen verojaostolle) lähettämässään kirjeessä pyytänyt valtiovarainvaliokuntaa tekemään hallituksen esityksiin n:ot 131 ja 195 edellä sanotusta aiheutuvat muutokset.

Pienituloisille ansiotuloa saaville verovelvollisille on vuodelta 1991 toimitettavasta verotuksesta alkaen myönnetty kunnallisverotuksessa erityinen pienituloisten ansiotulovähennys. Tätä vähennystä koskeva säännös on sisällynyt tulo- ja varallisuusverolain voimaantulo- ja siirtymäsäännöksiin. Edellä tarkoitettulla kirjeellään valtiovarainministeriö on ehdottanut, että käsiteltävänä olevaan lakiehdotukseen sisältyvää 143 §:n siirtymäsäännöstä täydennetään pienituloisille myönnettävää kunnallisverotuksen an-

sioitulovähennystä koskevalla säännöksellä. Tämän mukaisesti valtiovarainvaliokunta ehdottaa, että lakiehdotukseen sisältyvään 143 §:ään lisätään uusi 8 momentti, jonka mukaan pienituloisille myönnetään kunnallisverotuksessa ansioitulovähennys myös vuonna 1994, mutta vähennys myönnetään nykyiseen verrattuna siten muutettuna, että se ulotetaan 120 000 markan tulotasolle saakka. Kuluvana vuonna se myönnetään tulotasoilla 20 000—80 000 markkaa. Vähennyksen määrä ehdotetaan säilytettäväksi nykyisenä 2 000 markkana.

Sivuperinnön veronalaisuutta ehdotetaan rajoitettavaksi sukupolvenvaihdoistilanteissa. Tätä muutosta ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa. Valiokunta katsoo, että säännöstä puoltavat näkökohdat puoltavat myös sitä, että säännöstä sovelletaan jo kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa. Koska säännöksen voimaantulon varhentamiseen ei valiokunnan mielestä myöskään liity käytännöllisiä ongelmia, valiokunta ehdottaa lain voimaantulosäännöstä muutettavaksi siten, että 86 §:n uutta 2 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa.

Ylimääräistä korkovähennystä koskevaa 144 §:ään ehdotettua uutta 6 momenttia ehdotetaan sovellettavaksi ensimmäisen kerran jo kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa. Verohallinto ei ole varautunut siihen, että tätä lisäystä sovelletaan jo kuluvalta vuodelta toimitettavassa verotuksessa. Tätä lisäystä ei myöskään valtiovarainministeriöltä saadun selvityksen mukaan vielä tarvita. Näistä syistä valiokunta ehdottaa voimaantulosäännöstä muutettavaksi siten, että 144 §:n 6 momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa.

Valiokunta ehdottaa, että tuloverolakiin lisätään käsitellyn lakialoitteen pohjalta aloitteen mukaiset säännökset ja että myös ennakoperintälakiin tehdään lakialoitteen mukainen muutos.

Valiokunta ehdottaa, että käsiteltyyn lakialoitteeseen n:o 56 sisältyvä ehdotus laiksi ennakoperintälain 31 §:n muuttamisesta hyväksytään. Se sisältää uuden, arvopaperinvälittäjien ennakonpidätysvelvollisuutta koskevan säännöksen. Lakialoitteen mukaisessa lakiehdotuksessa tämän muutoksen voimaantuloajankohta on avoinna. Suomen Pankkiyhdistys on antamassaan kirjallisessa lausunnossa kiinnittänyt huomiota siihen, että ennakonpidätysvelvollisuuden alkamisajankohtaa varten tulisi säätää

erillinen siirtymäaika. Valiokunta katsoo, että ennakkoperintälain muutoksen voimaantuloajankohtaa harkittaessa edellä lausuttu olisi otettava huomioon.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esityksen ja lakialoitteen pohjalta hyväksyttäisiin seuraava 1. lakiehdotus ja lakialoitteen pohjalta 2. lakiehdotus käsitellyn lakialoitteen mukaisena:

1.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun tuloverolain (1535/92) 108 §:n 1 momentti, *muutetaan* 42 §:n 3 momentti, 46 §:n 2 momentti, 49 §:n johdantokappale, 50 §:n 1 momentti, 58 §:n 3 ja 4 momentti, 107 §:n 2 momentti, 123, 139 ja 146 §, 149 §:n otsikko sekä 1 ja 3 momentti, 151 §:n 1 momentti ja 152 §:n 2 ja 3 momentti sekä

lisätään lakiin uusi 54 a §, 82 §:ään uusi 4 momentti, 86 §:ään uusi 2 momentti, 96 §:ään uusi 7 momentti, 143 §:ään, sellaisena kuin se on osittain muutettuna 30 päivänä huhtikuuta 1993 annetulla lailla (391/93), uusi 7 ja 8 momentti ja 144 §:ään uusi 5 ja 6 momentti, jolloin nykyinen 5 ja 6 momentti siirtyvät 7 ja 8 momentiksi, seuraavasti:

42, 46, 49 ja 50 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

54 a §

(Kuten lakialoitteessa n:o 56)

58 §

Korkomenot

(3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

(4 mom. kuten lakialoitteessa n:o 56)

tuksessa verovelvollisen puhtaasta ansiotulosta vähennetään ennen perusvähennystä kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksenä 5 prosenttia hänen muun ansiotulonsa kuin eläketulon 20 000 markkaa ylittävästä osasta. Vähennyksen enimmäismäärä on kuitenkin 2 000 markkaa. Verovelvollisen puhtaan ansiotulon ylitäessä 80 000 markkaa vähennys pienenee 5 prosentilla puhtaan ansiotulon 80 000 markkaa ylittävästä osasta. (Uusi)

144, 146, 149, 151 ja 152 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

82, 86, 96, 107, 123 ja 139 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

143 §

Eräät siirtymäsäännökset

Vuosilta 1994 ja 1995 toimitettavissa verotuksissa veronalaista tuloa ei ole luonnollisen henkilön muussa kuin elinkeinotoiminnassa, maataloudessa tai metsätaloudessa saama työllisyysasetuksessa (130/93) tarkoitettu työllistämistuki.

Vuodelta 1994 toimitettavassa kunnallisvero-

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 1994 toimitettavassa verotuksessa. Lain 42 §:n 3 momenttia, 46 §:n 2 momenttia, 49 §:n johdantokappaletta, 50 §:n 1 momenttia, 58 §:n 3 momenttia, 86 §:n 2 momenttia, 123 ja 139 §:ää, 144 §:n 5 (poist.) momenttia, 146 §:n 1 momenttia, 149 §:n 1 ja 3 momenttia, 151 §:n 1 momenttia sekä 152 §:n 2 ja 3 momenttia sovelletaan kuitenkin ensimmäisen kerran jo vuodelta 1993 toimitettavassa verotuksessa ja 82 §:n 4 momenttia vuodelta 1991 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Saari, jäsenet Heikkinen, Hämäläinen, Kallis, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Luukkainen, Malm, Ryyänen,

Sasi, Savolainen, Tiuri, Turunen ja Vihriälä sekä varajäsenet Apukka, Backman, Liikkanen, Lin-nainmaa, Renko, Savela ja Törnqvist.

Vastalauseita

I

Pääomaverouudistuksen yhteydessä käytiin erittäin pitkään keskustelua korkojen vähennysoikeudesta. Keskeisinä kysymyksinä olivat eri-laisten korkotyyppien hyväksyminen verovähennysten piiriin ja asunto- ja opintolainakorkojen siirtymäsäännös.

Tuloverolain 58 § rajaa vähennyskelpoisiksi koroiksi vain asunovelan, opintovelan ja tulon-hankkimisvelan korot.

Verouudistus muutti korkojen vähennysoikeuden laskentatapaa olennaisesti. Hallituspuolueiden eduskuntaryhmien neuvotteluissa vähennysoikeutta rajattiin tuolloin edelleen siten, että kulutusluottojen vähennysoikeus poistui.

Kyseessä oli muutos, jota voitaisiin perustella toisenlaisessa suhdannetilanteessa ja ennen pääomaverouudistusta vallinneessa verojärjestelmässä. Korkojen erottelu niiden käyttöoikeuden mukaan on käytännössä mahdotonta ja johtaa vain lain kiertämiseen. Säännös myös lisää verohallinnon työtä kohtuuttomasti.

Laman aikana kansalaiset ovat joutuneet ottamaan velkaa selviytyäkseen jokapäiväisistä menoistaan. Kysymys ei ole enää mistään kulusjuhlasta. On kohtuutonta hyväksyä ilman tarveharkintaa asuntolainakorot vähennyskelpoisiksi, mutta samanaikaisesti kieltää kansalaisten toimeentulovaikutuksista aiheutuvien velkojen korkojen vähennysoikeus.

Esitämme, että myös ns. kulutusluottojen korot olisivat vähennyskelpoisia erikseen säädettyjen markkamääräisten rajojen mukaisesti.

Pääomaverouudistuksen yhteydessä säädettiin erittäin monimutkainen ja jo tuolloin toimimattomaksi tiedetty siirtymäkausi-säännös asunto- ja opintolainakorkojen vähennysoikeudelle.

Avioerotilanteeseen ja kuolemantapaukseen liittyvät ongelmat poistetaan osittain nyt esitettävillä muutoksilla.

Perusongelma on kuitenkin itse automaattinen kymmenen vuoden ajan maksettava ylimääräinen vähennys. Vähennys perustuu vuoden 1992 korkoihin ja vuoden 1993 tuloihin riippumatta siitä, miten todelliset maksetut korot tai tulot muuttuvat tulevien kymmenen vuoden aikana. Ääritapauksissa täysimääräisen ylimääräisen vähennyksen saa kymmenen vuoden ajan, vaikka ei olisi asuntoa, velkaa eikä korkoja. Korkotason laskettua olennaisesti valtio antaa satoja miljoonia korkovähennystä olemattomista korkomenoista samalla kun verotusta muutoin kiristetään!

Tämän vuoksi esitämme, että ylimääräinen siirtymäajan vähennys myönnettäisiin selvän laskentakaaavan mukaisesti todellisista maksetuista koroista. Järjestelmä olisi niin pykälämuotoilun, hallinnon kuin veronmaksajankin kannalta yksinkertaisempi, selkeämpi ja oikeudenmukaisempi kuin voimassa oleva pykälä.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvä lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisesti lukuun ottamatta 58 §:ää ja 144 §:ää, jotka ehdotamme hyväksyttäväksi näin kuuluvina:

58 §

Korkomenot

Verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloistaan velkojensa korot (*poist*).

Korko, joka on maksettu ennen aikaa, jolta se on laskettu, on vähennyskelpoinen vain siltä osin kuin se kohdistuu verovuoteen ja sitä seuraa-vaan vuoteen.

(3 ja 4 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

144 §

*Siirtymäkauden korkovähennys**131 § 1 mom:ssa tarkoitettu pääomatulon tulo-*
*veroprosentin mukainen prosenttiosuus pääomatu-**loihin alijäämästä on vuonna 1993 35 %, vuonna*
1994 34 %, vuonna 1995 33 %, vuonna 1996
32 %, vuonna 1997 31 % ja vuosina 1998—2002
30 % siltä osin kuin alijäämä on muodostunut
asunto- tai opintovelan koroista.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1993

Jouni Backman**Hannele Luukkainen****Timo Laaksonen****Pentti Lahti-Nuuttila****Tuulikki Hämäläinen****Kerttu Törnqvist****Lea Savolainen****Asko Apukka**

II

Kotitalouksilla on paljon piilevää työllistämispotentiaalia, joka olisi hyödynnettävissä varsin pienellä panoksella palkkamenojen verovähennysoikeuden kautta. Palkkamenojen verovähennysoikeus tiettyyn rajaan asti lisäisi muuta-kin kuin työllisyysasetukseen perustuvaan työllistämistä.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että mietinnön perusteluissa lausuttai-
siin:

”Valiokunta edellyttää, että hallitus selvittää
tarkoituksenmukaisen mallin, jossa ilman työl-
listämistukea jäävä kotitalous voisi vähentää
verotuksesta 50 % työllistämisestä johtuvista
palkka- ja sosiaaliturvakustannuksista rajattuun
summaan asti.”

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 1993

Hannele Luukkainen

